

Verslag informatiebijeenkomst centraal examen Duits havo op de computer

Donderdag 27 november 2008 vond de eerste informatiebijeenkomst over Duits havo examens op de computer plaats. Een groep van ongeveer 150 personen, bestaande uit voornamelijk docenten Duits, examensecretarissen en enkele docenten Frans en Spaans, woonde de bijeenkomst bij. De dag werd geopend door Freya Martin (CEVO clustermanager talen en kunst en cultuur). Nynke de Boer (CEVO manager computerexamens) lichtte de plannen en het traject voor de computerexamens toe en ging met name dieper in op wat de afname van een CBT-examen betekent voor docenten, examensecretarissen en systeembeheerders. Vervolgens presenteerde Dorrie Goossens (Cito toetsdeskundige) een aantal vragen uit het experiment-examen Duits havo in ExamenTester. Na afloop was er na een korte pauze gelegenheid om vragen te stellen en middels een korte vragenlijst werd de mening van vakdocenten over deze plannen gevraagd.

Agendapunten informatiebijeenkomst

15.30 uur	Inloop en ontvangst (CEVO: Freya Martin) - voorstellen- programma van de middag
15.40 uur	Inleiding CBT ¹ (CEVO: Nynke de Boer) - toelichting plannen en traject- wat betekent de afname van een CBT-examen voor docenten, examensecretarissen en systeembeheerders
16.10 uur	Presentatie experiment Duits havo digitaal (Cito: Dorrie Goossens)

Pauze |
| 16.45 uur | Gelegenheid tot vragen stellen / uitnodiging om mee te denken over meerwaarde |

Inleiding CBT (CEVO: Nynke de Boer)

De presentatie van Nynke de Boer kunt u apart downloaden op de site.

Vragen uit de zaal en antwoorden

Vragen over de software

- Is het CBT-examen een op internet gebaseerde toepassing?

De correctiemodule is een op internet gebaseerde toepassing. Voor de afname van het examen wordt de software echter op het netwerk geïnstalleerd. Op die manier bent u tijdens de afname niet afhankelijk van een snelle en stabiele internetverbinding.

¹ computer based testing

- *Kan een leerling de vragen en antwoorden terug halen nadat hij heeft afgesloten?*

Voordat de leerling definitief heeft afgesloten, kan hij ten alle tijden de vragen en antwoorden terugzien. De antwoorden worden doorlopend opgeslagen.

- *Op welke besturingssystemen draait de software?*

De software is op dit moment alleen geschikt voor Windows. Het is ons streven de komende jaren ook versies van de afnamesoftware voor Linux en Mac aan te bieden.

- *Voordat ik het werk van mijn leerlingen corrigeer, maak ik het examen ook altijd even zelf. Is dit mogelijk bij het CBT-examen?*

Ja dat kan. U kunt uzelf als leerling aanmelden en zo het examen bekijken.

- *Kunnen antwoorden van kandidaten ook door mij geprint worden?*

De examensecretaris heeft de mogelijkheid om de leerlingantwoorden te printen.

- *Is het mogelijk om de tekst te vergroten voor dyslectici?*

Die functie is niet in de software ingebouwd. Wel is er een voorleesoptie in de software opgenomen voor deze groep leerlingen. Er is gekozen voor deze optie in samenspraak met organisaties voor dyslectici en we horen hier positieve geluiden over in het vmbo-BB.

- *Hoe zit het met de fraudegevoeligheid?*

We laten ieder jaar de software testen door een hackbedrijf. Het lukt hen niet om er doorheen te komen. De afnamesoftware draait in een 'secure environment': de toegang tot andere programma's en internet wordt geblokkeerd als de software is opgestart.

Vragen over de correctie

- *Krijgt de tweede corrector bericht, wanneer hij/zij kan beginnen?*

De examensecretaris stelt het examen open voor (eerste en tweede) correctie als de afname is afgerond. Op dat moment kunnen beide correctoren beginnen met de correctie. Zodra de eerste corrector klaar is, kan de tweede corrector de scores van de eerste corrector zien.

- *Communiqueert ExamenTester met Wolf?*

Nee, dit is niet nodig. Als een examen met ExamenTester wordt afgenomen, is dit het systeem waarmee de gegevens naar Cito worden gestuurd. Wolf wordt dan niet gebruikt.

Vragen over de organisatie

- *Hoe kunnen scholen ervoor zorgen dat ze voldoende computers en computerlokalen hebben voor deze vorm van examineren?*

Dit is iets waar scholen de komende jaren naartoe moeten werken. We bevinden ons nu aan het begin van het (6-7 jarige) traject voor dit examen.

- *Wat moet een school doen als het bouwkundig onmogelijk is om een geschikt computerlokaal te realiseren?*

Creativiteit is hier het sleutelwoord. Er is altijd wel een oplossing te vinden. Zo zijn er scholen die een tijdelijk computerlokaal inrichten met laptops of een ruimte gebruiken op een andere school.

- *De angst bestaat dat er technische problemen optreden. Wat te doen wanneer bijvoorbeeld de stroom uitvalt?*

Een goede voorbereiding is belangrijk. Het netwerk en de computer moeten in orde zijn en grondig getest met de examensoftware. Wanneer de stroom uitvalt, kunnen kandidaten als er weer stroom is gewoon verder waar ze gebleven zijn.

- *Wordt de test in de examenperiode afgenomen?*

Ja, de test wordt afgenomen als CE (centraal examen) op het reguliere moment. Het niveau wordt op die manier goed getest.

- *Als een leerling langer dan 2,5 uur achter een pc zit, kan dit voor problemen zorgen. Hoe denkt u dit op te lossen?*

Er komt misschien een mogelijkheid om te pauzeren gedurende het examen. Dat idee leeft wel en hiermee zal geëxperimenteerd worden.

- *De Inspectie van het Onderwijs stelt strenge richtlijnen aan het CE wat betreft inrichting van een lokaal. Hoe zit dat met het CBT-examen?*

Er worden geen extra eisen gesteld. Het is aan de scholen zelf om een goede examenomgeving te creëren, waarin de geheimhouding wordt gegarandeerd (bijvoorbeeld door schotten tussen de computers te plaatsen). Wel worden er systeemeisen gesteld aan de computers.

- *Hoeveel extra werk krijgt de examensecretaris op zijn of haar bord met de invoering van de CBT-examens?*

De examensecretaris is de centrale figuur bij de digitale examens. Hij/zij is verantwoordelijk voor het samenbrengen van de betrokkenen, het maken en beheren van de planningen, het laten oefenen met oefenexamens door de leerlingen en het verloop van de afname en de correctie.

- *Wat betekent dit voor de systeembeheerder?*

De systeembeheerder heeft aan deze vorm van examineren zeker meer werk, zoals het inrichten van het netwerk en de computers en het installeren en testen van de software. Ook wordt van de systeembeheerder verwacht dat hij/zij stand-by is tijdens de afname.

Vragen over de inhoud van de toets

Tijdens de informatiebijeenkomst is een 'Toetsbeschrijving Duits havo op de computer' uitgedeeld. Deze toetsbeschrijving kunt u apart van de site downloaden.

- *Het onderdeel luistervaardigheid wordt nu in het schoolexamen getoetst. Komt dat nu te vervallen dan?*

Nee, met de vragen in de toets voor het centraal examen worden niet alle eindtermen van het domein luistervaardigheid getoetst. Ook staat het scholen vrij, vaardigheden die ook in het centraal examen getoetst worden in het schoolexamen te toetsen.

- *Hoe zit het met het gebruik van een woordenboek?*

De leerlingen kunnen nog altijd de papieren woordenboeken gebruiken. Op het moment is het in ExamenTester niet mogelijk een digitaal woordenboek te gebruiken.

- *We zitten nu in de overgangperiode. Zijn de digitale en papieren examens dan wel gelijk?*

Nee, deze zijn niet hetzelfde. Wel zullen een aantal leesteksten met bijbehorende vragen in beide examens gelijk zijn. Dit maakt het mogelijk om op een verantwoorde wijze deze nieuwe vorm van het examen te normeren.

- *Is het mogelijk om digitale aantekeningen te maken of in teksten zinnen te markeren?*

Dit is nog niet overwogen. Het is echter een goede tip!

- *Wat is de meerwaarde? Luistervaardigheid is op deze manier gemakkelijker te toetsen, maar welke voordelen zijn er nog meer?*

1. Er kunnen extra vaardigheden worden getoetst. Hierdoor wordt het examen completer.
2. Het sluit (in de meeste gevallen) beter aan bij de leerling.
3. De correctietijd voor docenten kan aanzienlijk minder worden.

- *Verdwijnen de lange teksten?*

We bevinden ons nu in de beginfase. Er staat nog niets vast. Suggesties hieromtrent zijn welkom!

- *Wat als je als school weigert mee te doen aan de digitale examens?*

Als het digitaal examen de standaard wordt, is het alleen in bijzondere gevallen mogelijk dat kandidaten een papieren examen afleggen.

- *Wordt het CBT-examen pas definitief ingevoerd als er voldoende draagvlak is?*

Ja.

Voordelen en punten van aandacht die aanwezigen op papier hebben aangegeven

De uitgedeelde vragenlijst die 69 van de 150 deelnemers hebben ingevuld, gaven het volgende beeld: Als belangrijkste voordelen werden mogelijkheid om meer vaardigheden te toetsen (29 keer), de mate waarin het CBT-examen aansluit bij de leerlingen (24 keer) en de tijdswinst op het gebied van nakijken (19 keer) genoemd. In tabel 1 zijn de voordelen opgesomd. Daarin kunt u ook te zien hoe vaak een voordeel genoemd is.

Tabel 1- Voordelen

1	Meer vaardigheden te toetsen	29
2	Aantrekkelijker - sluit beter aan op de leerling	24
3	Minder nakijkwerk - tijdswinst	19
4	Leerlingen bepalen eigen tempo - minder stress	3
5	Minder schrijfwerk	3
6	Overzichtelijk	2
7	Geen last van onleesbare handschriften	2
8	Kleiner aandeel luistervaardigheid	2

Als belangrijke punten van aandacht werden de mogelijke problemen met betrekking tot het gebruik van lange teksten genoemd (34 keer), mogelijke logistieke problemen (25 keer), het verminderde overzicht voor leerlingen (21 keer) en de hoge eisen die de computerexamens aan systeembeheer stellen (19 keer). Verder vindt men het belangrijk dat er een optie voor (digitale) aantekeningen en markeringen in de computerexamens wordt ingebouwd. In tabel 2 zijn de punten van aandacht opgesomd.

Tabel 2 – Punten van aandacht

1	Probleem lange teksten	34
2	Logistieke problemen	25
3	Minder overzicht voor leerlingen	21
4	Hoge eisen aan systeembeheer	19
5	Beeldschermwerk heeft nadelen	17
6	Ontbreken mogelijkheid aantekeningen	15
7	Ontbreken mogelijkheid markeringen	14
8	Fraudegevoelig	5

Vanwege enkele onduidelijkheden zetten we hier nog een aantal punten voor u op een rijtje:

- Leerlingen kunnen gedurende het examen terug navigeren naar vragen en antwoorden aanpassen alvorens ze de toets afsluiten. Geluidsfragmenten kunnen echter maar één keer worden afgespeeld.
- Leerlingen met dyslexie mogen er langer over doen, net zoals nu het geval is.
- Het niveau van het examen blijft gehandhaafd.
- Na afname van het examen is dit gewoon openbaar, net zoals nu het geval is bij de traditionele papieren examens. Alleen de digitale vmbo-BB examens blijven geheim.

Liever papier?

Met de stelling "liever papier" was ongeveer 46% het eens van de aanwezigen die de vragenlijst hebben ingevuld. Ongeveer 46% ziet de computerexamens positief tegemoet. Een kleine groep van ongeveer 7% wist nog niet waar zijn of haar voorkeur naar uitgaat.

Stellingen die tijdens de bijeenkomst in stemming werden gebracht

Aan het eind van bijeenkomst werden aanvullend een aantal stellingen in stemming gebracht. Deze luiden:

- Ik wil liever papier.
- Ik ben voor deze toetsvorm mits lange teksten op papier erbij geleverd worden.

Met de eerste stelling gaf ongeveer 40 % van de aanwezigen aan het eens te zijn en met de tweede stelling was ongeveer 75 % het eens.

Als belangrijk inhoudelijk aandachtspunt is tijdens deze bijeenkomst duidelijk geworden dat men zich zorgen maakt over de kwaliteit van toetsing van leesvaardigheid bij deze nieuwe vorm van examineren. Daartegenover staat dat men positief is over het opnemen van een extra vaardigheid zoals luistervaardigheid in het centraal examen.

Vervolg

Mede gezien de vragen en opmerkingen die gesteld zijn tijdens en naar aanleiding van de bijeenkomst, is besloten om bij het geplande experiment in het voorjaar van 2009 de lange teksten ook op papier uit te delen. Dit onderbreekt het (lange) kijken naar het scherm. Hiermee wil de CEVO onderzoeken:

- of een dergelijke onderbreking van de digitale toets zich positief uitwerkt op de concentratie van de kandidaten.
- wat een papieren bijlage bij de toets betekent voor de organisatie van de afname van de toets.
- naar welke vorm van aanbieden van leesteksten, digitaal of papier, de voorkeur van kandidaten uitgaat.

Na de afname en evaluatie van dit experiment wordt besloten hoe het vervolg van het traject eruit zal komen te zien. Bij deze besluitvorming zal ook het veld (docenten Duits, Frans en Spaans) betrokken worden.

Voor docenten die niet op de informatiebijeenkomst aanwezig konden zijn, zullen binnenkort de voorbeeldvragen die tijdens de bijeenkomst getoond zijn, ook via de site www.cevo.nl benaderbaar zijn.